

Het werk van de Geest bij Ds. G. Boer- II

Uitweg uit de crisis: reformatie

Ds C. Blenk

Overgenomen uit het blad de Waarheidsvriend d.d. 2/12/2006

Verdringt in de preken van ds. Boer over Genesis de herschepping toch weer de schepping? Nee. Bij 'er zij licht' (vs. 3) zegt ds. Boer: 'Gemeente, kennen wij nog iets van de vreugde over de schepping? Zijn wij nog ingenomen met Gods schepping? Vinden wij Gods schepping goed? Er heeft iemand geschreven dat de mensen tegenwoordig veel meer belangstelling hebben voor een elektronisch brein en atoombommen dan dat ze zich verlustigen in een tulp of in een roos. Meer voor wormen en maden dan voor God, die hemel en aarde schiep. Waar vroegere geslachten nog echt blij konden zijn met het geschapene, daar is ons geslacht niet alleen beu en murw, maar. het is bovendien ontzet door de geweldige mogelijkheden, die God aan de mens gegeven heeft. Het vergaat van de atoomvrees'.

Ook bij de derde preek gaat het via 2 Korinthe 4:6 over 'herscheping'. 'Want even duister als de "scheppingsmorgen was, is ons zondaarshart. Het is zo duister dat God de bekering, de wedergeboorte of geloof, vergelijkt met een nieuwe schepping. Daarom zegt Hij: Wie in Christus is, is een nieuw schepsel'. God zendt licht door de prediking. 'Weet ge wat ook zo wonderlijk is? Dat God dit licht zag en verder niemand. Dat kan in het leven der genade ook zo zijn... O, wat is dat een bemoediging voor mensen die pas getrokken worden en die nog maar zo weinig rekenschap van zich zelf kunnen geven'. 'Wij zeggen nog wel eens: Laat het nog maar eens overwinteren. In dit woord zit een heel stuk wijsheid. Maar wat zoudt ge denken van een klein lammetje, van wie de herder zegt: Laat het nog maar eens een jaar buiten de schaapskooi' .

Schepping, wetenschap, cultuur

Bij 'de heerschappij van de mens' (vs. 26b) komt via Psalm 8 ook Christus in zicht. 'Daarom is de waarachtige bekering tot God nodig, zal de goddelijke opdracht, ons verleend in Genesis 1:26 weer tot zijn recht komen: Maar dan komt er ook een nieuw zicht op de schepping. 'Het is soms een tweede bekering, wanneer een mens er oog voor krijgt dat het bloed van Christus in beginsel de gehele schepping verlost...' 'Wereldmijding lijkt vroom, maar is het niet.

Wanneer iemand zegt: Als ik Jezus maar heb, is de rest me geen cent waard, dan lijkt dit innig, maar het is een miskennis van de enige Heerser Jezus Christus over het gehele mensenleven, over het gehele maatschappelijke en staatkundige leven. Wanneer het eerste: de waarachtige bekering ontbreekt, en alleen maar de cultuuropdracht wordt beklemtoond, dan zien wij de mensen bij honderden verdrinken op 'alle terreinen van het leven', omdat zij bij de opvordering van deze terreinen door Christus, Christus Zelf niet kennen... De opdracht blijft. Juist in de wijze waarop wij de door God ons toevertrouwde opdracht uitvoeren, zal blijken of wij waarachtig tot God bekeerd zijn. Sommige mensen kunnen voortreffelijk spreken over het geestelijk leven, met wie ge toch maar liever geen zaken doet.'

Over cultuur: 'Stuur die jonge mensen in al hun vragen niet met een kluitje in het riet. Dat zal zich bitter wreken. Ook oprechte christenen maken zich hieraan schuldig. Zij hebben vaak zo weinig oog voor de uitgebreide taak van de gelovigen op het terrein van de wetenschap en cultuur. Hier wordt de tijd en de roeping in de tijd vaak vanuit de eeuwigheid doodgedrukt, zodat van het verstaan van de taak: een zoutend zout te zijn op de aarde, weinig of niet terecht komt.'

Evaluatie

1. Blijkbaar vond ds. Boer preken over de schepping een waagstuk. Maar hij deed het! Dat was 'vernieuwend'. In die tijd ijverde hij voor een Christelijk Lyceum in Huizen. In die tijd kwam aan de Vrije Universiteit ook de evolutie op (dr. J. Lever). De pil was juist uitgevonden, in 1963. De rooms-katholieke mgr. Bekkers was er niet tegen, ds. J. J. Poort blijkens zijn tijdredes evenmin. Ging het ook om de Godsvraag, zoals bij prof. dr. H. Berkhof (1956)? Volgens ds. Boer was die ongeoorloofd. Maar hij zegt in deze preken wel: 'Waar was God bij aard- en zeebevingen in Perzië, Pakistan, Spanje, Skopje en bij die stakkerds op een vlot? Hoor David klagen: Ik ben gezonken in grondeloze modder.'
2. Kende ds. Boer ook algemene werkingen van de Geest, zoals Calvin? Dat gaf ruimte voor cultuurwaardering, vooral bij Kuyper! ""
3. De Christocentrische benadering doet aan Barth denken. Maar ds. Boer verwees naar andere bronnen.
4. Men zegt dat bij ds. Boer de rechtvaardiging centraal stond. Maar in deze preken staat - door het thema van de schepping, - de herschepping, Christus als beeld Gods, de wedergeboorte centraal!

4. Prediking en Geest (1965)

a. In de kwestie rond prof. P. Smits, die geen boodschap had aan de verzoening, ging het over de Christologie, maar ook om de prediking van de verzoening, waarover ds. Boer in 1959 sprak op de jaarvergadering van de - Gereformeerde Bond. Wij zijn gezanten van Christus: laat u met God verzoenen (2 Kor. 5); maar dat geschiedt - tegen 'stremming' links en 'stranden' rechts - door de Heilige Geest.

b. In 1965 sprak ds. Boer voor de mannenbond over Vernieuwing van de prediking? Aanleiding waren twee boeken, van dr. H. Jonker, Actuele prediking (1963) en van dr. C. Graafland, Verschuivingen in de GB-prediking. Voor ds. Boer was vernieuwing van de prediking eerst vernieuwing van de prediker. 'Bij al het beweeglijke is er het vaste van het door de Vader aan Christus gegeven zijn, van het in Christus zijn, van het uit God geboren zijn'... 'Zodra deze kracht buiten God om en buiten de gemeenschap met Christus om en buiten de voortdurende voeding van de Heilige Geest om wordt verzelfstandigd, betekent dit de dood voor de prediking, al is zij rechtzinnig, maar dan doodrechtzinnig. Dit is het waarheidselement in de kritiek op onze preken - en wij doen wel erop te letten - dat deze kracht, deze volmacht zo vaak ontbreekt en de verzelfstandiging en daarmee de verscholastisering van de leer, het onderwijs, zich openbaart. Als men dit bedoelt met de onderstreping van het dynamische element in de prediking, kunnen wij en moeten wij ervan leren, gedachtig aan het woord: het is een vriend, die mij mijn feilen toont... Alle woorden als verbond, verkiezing, genade en bekering verdorren en verdrogen onder onze adem en in onze hand, maar zij zijn gloednieuw en vol Geest onder de adem van Christus en in Zijn doorboorde hand... Eens bad iemand: Verlos ons van de preektoon, Heer. Wij dienaren en gemeente mogen wel bidden: 'Verlos ons van de scholastiek, O Heerel' Want zij vermoordt het heilige, onthoudt de kinderen het eten, stelt de ongelovige niet verantwoordelijk, bouwt niet aan de gemeente, eert God niet. Wat is vernieuwing van de prediking? Dat God Zijn woorden kust in onze tegenwoordigheid en ze zalft met de Heilige Geest.'

In de Waarheidsvriend ging ds. Boer, schrijvend over 'gemeentetheologie', in tegen uitspraken, 'waardoor het geestelijk leven in een strak keurslijf wordt gedrongen en de eigen aard van dit geestelijk leven niet wordt ontzien'. In Crisis van de gereformeerde gezindte zegt hij: 'De machtige impulsen van de Heilige Geest in de Reformatie zijn ondanks tijdelijke verheffingen en inzinkingen steeds minder geworden, waardoor de stofwolken van onze

zonden steeds meer de hemel boven Nederland gaan bedekken.' Uit velerlei werk 'is de dimensie van de Heilige Geest óf geheel of gedeeltelijk weg. Alle kerkelijke werkzaamheden, zowel behoudend als wervend zijn met een opmerkelijke onvruchtbaarheid geslagen, omdat de bevindelijke gloed vanuit de krachtbron van de Heilige Geest of geheel of ten dele wordt gemist.' Objectivering (ook van de bevinding) heet 'een duidelijk symptoom van de optrekkende richting van de inwoning Gods door de Heilige Geest.' In de Schotse kerk heeft de scholastiek minder kans gekregen, omdat deze kerk door vervolging is heengegaan, terwijl de Nederlandse kerk na de Reformatie door veel bespiegelingen is heengegaan. 'Dat gaf en geeft een verschil in diepte van de inwoning van de Heilige Geest'. 'Wij hebben ons meer bekommerd over de handhaving van de formulieren van Enigheid, dan over de zalving met de Heilige Geest, waarvan de Catechismus spreekt. Wij hebben ons meer bekommerd om de Dopersen met hun inwendig licht te bestrijden (terecht!) dan God te dienen in de kracht van de Heilige Geest'.

Uitweg uit de crisis is reformatie. 'Elke reformatie begint bij de diepe ontdekking door de Heilige Geest, bij het getroffen zijn door het Woord Gods, . bij de ontdekking van de Christus der Schriften'. Elke generatie moet door die Geest worden vernieuwd.

Evaluatie

1. Waaraan dacht ds. Boer bij scholastiek? Aan verbondsdiscussies? Bij de strijd tussen dr. J. G. Woelderink en ds. I. Kievit stond ds. Boer aan Kievits zijde, maar in diens spreken over 'tweeërlei kinderen des verbonds' zat ook scholastiek, met name het denken vanuit de eeuwigheid. Ds. Boer keerde dat om.

2. Hij noemde geen namen; verwijzing naar het Reveil valt op.

3. Vergeleken met prof. Visschers leerlingen was ds. Boer van een nieuwe generatie: antischolastisch, dynamisch, maar dan vanuit de Geest! Op zich was 'verschuiving' nog geen réveil!